

טרפדו את הקמת גדר הביטחון אבל מאשימים אחרים

שאל אריאלי, הארץ, 2 בספטמבר 2018

<https://www.haaretz.co.il/opinions/1.6434758>

סיפורה של גדר הביטחון בגוש עציון הוא בבחינת שיא בשימוש הציני וחסר-האחריות שנעשה במושג הביטחון. בעבר, להצדקת תוואים ששיקולים זרים לביטחון עמדו ביסודם, בהמשך, להשאת פרצה מופקרת למען הרחבת ההתנחלויות וכיום להביא אף לביטול האפשרות לבנייתה. לאחרונה, העימות בין ראש מנהלת הגדר בפקמ"ז, אל"ם עופר הינדי, לבין נציגי הגוש, ביחס לתוכניות בנייה חדשות בגוש עציון שהוגשו לאחרונה, חושף את מסכת השקרים לבג"ץ, את החזרה על טעויות העבר ובעיקר את החול הנזרה בעיני הצבור בישראל המופקר לפיגועים, גניבות חקלאיות ועבירות רכוש.

בתצהיר שהוגש לבג"ץ ב-2003 על-ידי מערכת הביטחון להצדקת תוואי הגדר בגוש עציון, תוואי 'המספח' חמישה כפרים, רבבות פלסטינים ועשרות אלפי דונמים, הושמעו שלל טיעונים 'ביטחוניים', הפוכים ביסודם מאלו שצה"ל נהג להציג בתיקים אחרים.

לאחר שלוש שנות דיונים משפטיים, ולאחר שהבינה כי מסכת הטענות הזרים לביטחון לא תצלח את בג"ץ, נדרשה מערכת הביטחון להכריע אם לאמץ את התוואי הביטחוני ש"המועצה לשלום ולביטחון" הציעה, מתוקף מעמדה כ"ידיד בית המשפט", כפי שעשתה בתיקים אחרים (בית סוריק, צופין, חרבת ג'בארה, חשמונאים ועוד), או לוותר בכלל על הגדר בגוש, כפי שראש מועצת גוש עציון וראש מועצת אפרת העדיפו.

לדאבונו, בדומה לעתירת הגדר באזור מעלה אדומים, מערכת הביטחון, למרות שחלק מתוואי גדר הביטחון (ממזרח לאפרת) כמעט והושלם בהשקעה של עשרות מיליונים רבים שירדו לטמיון, הוכרחה להודיע לבג"ץ ב-2006 כי לא תבנה כלל את הגדר ותשאיר שם את הפרצה הביטחונית ובשל כך היא נותנת את הסכמתה למחיקת העתירות "לעת הזו, בשל מגבלות תקציביות ובשל צרכים אחרים המונחים לפתחה של מערכת הביטחון, בניית הגדר בתוואי בו מדובר אינה עומדת במקום גבוה בסדר העדיפויות של המשיבים הנוגע להשלמת בניית גדר הביטחון ברחבי איו"ש". בהמשך היא הודיעה כי בסוף 2012 תשקול שוב את חידוש הבנייה.

מסכת עובדתית זו לא הפריעה לפרנסי הגוש להטיל את האשמה לכך על אחרים כפי שפרסם לאחרונה מנהל ב"ס שדה גוש עציון, ירון רוזנטל, "הגדר סביב הגוש לא הסתיימה בגלל בג"צים שלמעשה טרפדו אותה".

בפגישה שהתקיימה בימים האחרונים הבהיר ראש המנהלת, שהבקשה להרחבת היישוב בת-עין תאושר רק בתנאי שכל התוכניות יסתיימו במרחק של 50 מטרים מהתוואי המתוכנן לגדר הביטחון, "ניתן יהיה לבחון אישור רק בכפוף לתנאי שגבול התוכנית יוגבל למינימום 50 מטרים מצו התפיסה המיועד לגדר הביטחון", קבע הינדי. תשובה דומה ניתנה בפגישה לגבי היישוב מגדל-עוז, שם נדחתה תוכנית קונקרטיית בגלל אי עמידתה בתנאי.

החלטה זו הביאה את רוזנטל, הבוחר לשמש מעין דובר לא רשמי, להודות באחריותם לאי בניית גדר הביטחון ואת המטרה האמתית העומדת מאחורי המהלך המפקיר את ביטחון תושבי ישראל, כפי שפורסם ב'מקור ראשון' "את איום הגדר בגוש עציון הצלחנו לסלק כבר לפני למעלה מעשור, לאחר סדרת מאבקים משפטיים וציבוריים, עכשיו עלינו להיאבק שהשטח שיועד לבניית גדר ההפרדה ישוחרר מהתפיסה הצבאית, ונוכל להרחיב את יישובי גוש עציון...". לסיום תגובתו הוסיף את התוספת 'ההיסטורית' השקרית "אז בני גוש עציון יוכלו לחזור לגוש, למקום שהם והוריהם נולדו בו".

דובר צה"ל מסר בתגובה: "תוואי גדר הביטחון באזור גוש עציון נקבע בהחלטת ממשלת ישראל. העתירה שהוגשה לבג"ץ נגד התוואי נמחקה. מאחר שהצורך הביטחוני בהקמת הגדר בתוואי המתוכנן בעתיד עוד קיים, בקשות לבנייה סמוך לתוואי נבחנות לאור הצרכים הביטחוניים במרחב ותוך בחינה של כל מקרה לגופו".

אין ספק שדובר צה"ל, כמו ראש המנהלת, אינם מודעים להיסטורית הגדר וחשפו בעמדתם את השימוש הציני שעושה מערכת הביטחון בביטחון עצמו, בהציגה טיעונים הפוכים, כל פעם על פי הצורך העכשווי. את דובר צה"ל נשאל אם "הצורך הביטחוני בהקמת הגדר בתוואי המתוכנן בעתיד עוד קיים...?", אזי למה מערכת הביטחון אינה משלימה את הגדר? הרי שנת 2012 חלפה ועמדת מערכת הביטחון הייתה ונותרה שיש להשלים את גדר הביטחון.

למה לא נבנתה הגדר מאז? למרות שצה"ל ביקש מספר פעמים להשלים את גדר הביטחון כל ניסיונות אלו טורפדו בעקבות לחץ פוליטי שהפעילו ראשי המועצות בגוש עציון על הדרג הפוליטי לרבות באמצעות סיורים שערכו ליו"ר הכנסת, ראש הממשלה ושר הביטחון. כך למשל ב-2016, שראש הממשלה נתניהו הכריז על השלמת הגדר, ראש מועצת גוש עציון דויד פרל הודה בהתנגדות בפה מלא "אנחנו מתנגדים לגדר" והוסיף טענה שקרית. "...כי היא מפרידה אותנו ממדינת ישראל. מבחינתנו זה רע מאוד". פרל לא הוטרד מהצהרת ראש הממשלה משום שלדבריו היא לא תהפוך למציאות. "אני מעריך שלא תהיה גדר,

כי לצערי ראש הממשלה אמר הרבה ועשה מעט בתקופה האחרונה. הוא פועל רק כשחרב מונחת על צווארו. אני לא מאמין שזה יקרה אבל ימים יגידו". פרל צדק!!!

החלטה מתמשכת זו לאי בניית גדר הביטחון סותרת לחלוטין את עמדת צה"ל ואת עבודת המטה של המועצה לביטחון לאומי שקבעו חד משמעית שגדר ביטחון לא רציפה אינה עומדת בתכלית הביטחונית שלה ויש להשלימה.

עמדת צה"ל והמל"ל אינה מרשימה את אנשי הגוש "אנחנו באמת נגד הגדר" הודו, "כי כפי שהוכחנו היא לא עוזרת נגד טרור". קרי, הם "הוכיחו" דבר שהוא בניגוד גמור לעמדת צה"ל וכל מערכות הביטחון ביחס לתרומתה האדירה של גדר הביטחון למניעת טרור! כך למשל התבטא לאחרונה סנ"צ אתי בוחניק מפקדת תחנת קריית גת: "מאז סגירת קטע תרקומיא מיתר יש ירידה משמעותית באירועים ואנו כמעט לא מקבלים קריאות ממחסום תרקומיא".

ומה בקשר למגבלות התקציביות? בסיור שקיימה בתחילת השנה ועדת חוץ וביטחון בדרום הר חברון קבע שי גלעד, מהמטה לביטחון לאומי: "...סיימנו לבצע את עבודת המטה שראש הממשלה הנחה אותנו לבצע בנושא. העלות הנדרשת היא 1.3 מיליארד ש"ח לכל קו התפר, וכרגע אין לה מקור תקציבי מוגדר". יו"ר הוועדה, אבי דיכטר, סיכם ואמר- "לכל אורך הדיון עלו כאן מחמאות על ביצוע החומה בין תרקומיא ומיתר. הפרצות בגדר האינדיקטיבית שהיא רוב רובו של המכשול סביב יו"ש היא תמונת מראה לכך. לא רק שלא נעשה דבר לתקן, גם 8 חודשים אחרי שדרשה זאת הוועדה.....מעולם לא הוצג לנו כוועדה, ולמיטב הבנתי גם לא לדרג המדיני או לרמטכ"ל, שינוי אסטרטגי שכזה. נכנס דיון בוועדה להבין איך ירדה השקעה של מיליארדים בגדר האינדיקטיבית לטמיון, ...ויהיה לנו מה לאמר כוועדה על כך שרק תקציב מעכב את בניית המכשול". לאבי דיכטר נבקש לגלות כי אין בכך כל חדש, כי כבר ב-2007 קבעה 'ועדת ברודט' כי ההתנהלות של בניית גדר הביטחון היא "דוגמה נוספת לחשיבה ולהתנהלות לקויה ובזבזנית".

לראש המנהלת נספר את ספור הנדל"ן של הגדר בנעלין. תוואי המכשול בסמוך לנעלין וחשמונאים אושר על-ידי הממשלה באוקטובר 2003, אך שונה על-ידי צה"ל כשנה וחצי לאחר מכן, אחרי מתן פסק הדין בתיק בית סוריכ ב-2004. התוואי החדש הורחק מבתי הפלסטינים. כשהתחלפו האלופים בפיקוד המרכז הוחלט לשנות שוב את התוואי במקום, בטענה שעכשיו הוא קרוב מדי לבתי היישוב חשמונאים, וכי יש להרחיקו מהם במאות מטרים נוספים.

העותרים לבג"ץ נגד 'התיקון' החדש דחו את הטענה הזאת. כראיה הוצג במהלך הדיון בבית המשפט מכתב ששלח משרד הביטחון, בחתימת נציג צה"ל, אל החברה הקבלנית, שהשטח החדש שביקשו

להעביר ל"צד הישראלי" של הגדר, נמצא בבעלותה. במכתב מתיר נציג צה"ל לחברה לתכנן את הפרויקט, "ובלבד שהבתים העתידיים יהיו במרחק של 150 מטר מקו הגדר העתידי".

נשיאת בית המשפט העליון דורית בייניש קיבלה את העתירה, פסלה את התוואי החדש, והציעה לצה"ל לאמץ מחדש את התוואי הקודם: "התמיהות בנוגע לשינוי בעמדה הביטחונית גוברות לאור העובדה שהמפקד הצבאי נתן אישור עקרוני לתיכנון שכונה חדשה באופן שבתי השכונה ייבנו במרחק של 150 מטר מגדר הביטחון [...] לא הוברר לנו כיצד הדבר מתיישב עם תפיסת הביטחון בדבר הצורך במרחב התרעה ומירדף של מאות מטר מבתי תושבים ישראלים".

כיום, בניגוד לעמדתו בעתירות אחרות בחר צה"ל להעמיד את המרחק בין הגדר לשכונות העתידיות על 50 מטרים בכדי להיענות באופן חלקי ללחץ המתנחלים. הרי ברור לכולם שאם יוחלט בעתיד לבנות את הגדר יופעל לחץ שלא להסתפק ב-50 מטרים ויבקשו להוסיף מחדש את מאות המטרים על חשבון הפלסטינים. הלקח עליו עמד אלוף פקוד המרכז, משה קפלינסקי, בריאיון שקיים עימו נחום ברנע לרגל סיום תפקידו ב-2005, "ימחק גם הוא. שהעיתונאי שאל: "מה היתה השגיאה הגדולה ביותר שעשיתם בגדר?" "בדיעבד", ענה קפלינסקי, "אני חושב שהשגיאה הגדולה ביותר היתה שלא לקחנו בחשבון, מראש, את מירקם החיים של הפלסטינים". "בית המשפט העליון", הקשה ברנע, "הבין טוב מכם", וקפלינסקי אישר: "בית המשפט העליון שם לי מראה מול העיניים, הוא לימד אותי פרק במידתיות. אני מקבל את זה".

ספור גדר הביטחון בגוש עציון מצטרף למסכת של אירועים חמורים שליוותה את בניית גדר הביטחון החשובה כל כך ושאינו להשלים עמם - הצגת מידע שקרי, חלקי ומוטעה לבג"צ, ביזיון חוזר ונשנה במימוש פסקי הדין של בית המשפט העליון, חמדנות פוליטית, עבריינות מוסדית, בזבוז משווע של כספי ציבור (יותר משני מיליארד שקלים של משלם המיסים הישראלי!), ומעל לכול הפקרות ביטחונית. השבוע נכתב פרק מצער ומבזה נוסף אך את הפרצות בגדר הביטחון ממשלת ישראל לא פועלת לסגור.